

Fig. 35-36. Detaljer af prædikestolen, 1590'erne. 35. Kurvens første fag (s. 4820). 36. Kurvens andet fag med Frederik Qvitzows våben og initialer (s. 4820). Foto Arnold Mikkelsen 2017. – *Details of pulpit, 1590s. 35. First bay of basket. 36. Second bay of basket with arms and initials of Frederik Qvitzow.*

vel postamentets som frisens glatte felter er monteret englehovedrelieffer (fig. 37). Kurven hviler på et fremspring i triumfvæggens sydlige mur. Opgangen er en enkel konstruktion uden gelænder fra 1956. Lydhimlens gesims har profilerede frisefelter og bærer et topstykke, der er inddelt i fire felter af kraftigt, beslagværksinspireret rammeværk med en central medaljon. I felterne er udskårne blade, og på medaljonen er monteret en roset. Topstykket afsluttes af en trekantgavl og flankeres af kuglespir. Loftet er inddelt i seks felter af profilerede lister. Det centrale, irregulært sekskantede felt har en roset i sin midte, hvorfra en \dagger due har hængt. På himlens overside er monteret svungne topstykker prydet af beslagværksornamentik og kronet af trekantgavle.

Stolen står i en staffering fra restaureringen 1956 (jf. ndf.) med blå rammeværk og pilastre samt søjler i lysegråt og perlefarve. Arkadefelternes relieffer er perlefarvede på guldbund, mens postament- og frisefelterne har grøn bund, og

hjørnefremspringenes beslagværk har rød bund. Lydhimlen er ligeledes holdt i en grå staffering med detaljer i blå og guld, i frisefelterne er med sorte versaler på okkerbund anført: »salme 115 v1 ikke os,/ o, herre, ikke os/ men dit navn/ give du ære«. Loftet er rødt.

Den seneste istandsættelse blev udført 1956 af Ernst og Niels Trier, hvilket er markeret med en malet indskrift indvendig i stolen. Den omfattede det snedkermæssige arbejde, afrensning af ældre farvelag, den netop beskrevne nystaffering samt en ny opgang.⁴¹ 1881 blev stolen sænket $\frac{1}{2}$ alen.⁶²

Prædikestolen må opfattes som nogenlunde samtidig med den altertavle, ægteparret Frederik Qvitzow og Pernille Rud (\dagger 1608) også skænkede, dvs. fra 1590'erne. Dette understøttes af stolens slægtskab med Herrested Kirkes (Svendborg Amt) fra 1598. De to stole er ikke blot fælles om grundformen, man genfinder også arkadefelternes våbenskjolde under englehoveder, initialerne på pilastrenes baser, hjørnesøjlernes prydbælter

og postamentfremspringenes beslagværksornamentik.

Om de to prædikestole er udført af samme værksted, er ikke helt klart, da våbenskjoldenes krabbeblade og udførelsen af englehovederne trods alt er ganske forskellige de to stole imellem. Derimod er der ikke grund til at betvivle, at Norups prædikestol og altertavle er udført af det samme værksted. For selvom prædikestolens kapitæler og våbenskjolde er mere detaljerede end altertavlens, følger de samme grundlæggende formgivning, ligesom udførelsen af englehovederne og navnlig de store øjne med udstående pupiller afslører værkstedsfællesskabet (fig. 23 og 37). Prædikestolens større detaljeringsgrad må derfor opfattes som en hensyntagen til, at dens billedskærerarbejder skulle kunne iagttages på tættere hold. Et *†timeglas* blev anskaffet til prædikestolen i 1669.⁶³

†*Prædikestol*, nævnt 1590 som opstillet ved skibets sydmur.¹⁹

Stolestaderne (fig. 39–43) 1630'erne, men suppleret ad flere omgange, ikke mindst i 1729. De ældste dele omfatter 23 renæssancegavle, af fyr, der i 1900-tallet er gjort bredere, ved at de er monteret på glatte planker. Af disse er de fjorten mandsstole 107 cm høje og udført som fyldingsgavle med kannelerede pilastre og bueslag med et dukatliggende relief under svikler udskåret med bladværksornamentik. I frisen herover er navnet på stolens ejer anført med forsænkede versaler i to linjer på ni af stolene, mens frisen på de sidste

Fig. 37. Detalje af prædikestolen, 1590'erne (s. 4822). Kerubhoved i et postamentfelt. Foto Arnold Mikkelsen 2017. – *Detail of pulpit, 1590s. Cherub's head in a pedestal panel.*

Fig. 38. Detalje af prædikestolen, 1590'erne. Kurvens tredje fag med Pernille Ruds våben og initialer (s. 4820). Foto Arnold Mikkelsen 2017. – *Detail of pulpit, 1590s. Third bay of basket with arms and initials of Pernille Rud.*

fem stole rummer et bladværksrelief i to bånd.⁶⁴ De ni kvindestole er ligeledes 107 cm høje og udført som en forenklet version af mandsstolene, idet arkaderne er udført i lavt relief, og deres pilastre er prydet af en base med rombe.⁶⁵

Stolestaderne omfatter yderligere nogle lidt yngre varianter over renæssancestolene. De ældste er formentlig to gavle, der er udført som de oprindelige mandsstoles, men med højere arkader og uden en frise. En større gruppe kan etableres omkring den kvindegavl, der bærer det karvskårne årstal »Anno 1729« i frisen. Gavlen følger skemaet fra de ældre kvindestole, men er kendetegnet ved, at arkadebuen er udført med et temmelig stiliseret dukatmotiv, mens der er skåret oculi i sviklerne og et filigranagtigt ornament

Fig. 39-41. Gavle fra mandstolene (s. 4823). 39-40. 1630'erne. 41. 1729. Foto Arnold Mikkelsen 2017. – *Ends from men's pews. 39-40. 1630s. 41. 1729.*

i frisen. Disse træk genfindes på yderligere fem kvindestole, og også tre mandstole kan knyttes til gruppen, idet de har tilsvarende arkadebuer, og de filigranagtige ornamentter også optræder; denne gang i sviklerne. Alle stolene fremstår i blankt

træ med detaljer i blå og rødt. En egetræsådring, der er typisk for det sene 1800- og tidlige 1900-tal, blev afrenset 1956.⁴¹ Stolene må være omtrent samtidige med de nærmest identiske stole i Otterup Kirke (Lunde Hrd) fra 1637-38, der

Fig. 42-43. Gavle fra kvindestolene (s. 4823). 42. 1729. 43. 1630'erne. Foto Arnold Mikkelsen 2017. – *Ends from women's pews. 42. 1729. 43. 1630s.*

utvivlsomt er leveret af samme snedker. Dette stemmer endvidere overens med en oplysning fra 1631, hvor kirkens ældre *†stolestader*, nævnt 1590 af som 'gode' og udført af fyr,¹⁹ var meget brøstfældige og altså blev udskiftet kort efter.⁹

Løse stole. Syv Børge Mogensen-stole af mørklakeret eg i koret.

Lukkede stole. 1-2) (Jf. fig. 44), o. 1600(?), af eg, indrettet forrest i stoleblokkene. To stole med helt glatte gavle afsluttet af en håndliste og monteret på nyere, brede planker. Lågen hænger i originale gaffelformede hængsler og er udført som en høj-rektangulær fylding. De fremstår i blankt træ med en smule rødt og blå. Stolenes enkle udformning vanskeliggør en datering, men hængslet peger mod 1600-tallet, og brugen af eg kunne tyde på, at den er ældre end fyrretræs stolene (jf. ovf.).

3-4) (Jf. fig. 44), o. 1630, af fyr, indrettet i stoleblokkene som nr. 2 fra øst. De har rektangulær renæssancegavl prydet af en arkadefylding, der er monteret på en nyere, bred planke. Gavlen er udført som de samtidige stolestaders, blot står pilastre på postamenter, der er udsmykket med skællagte bladmotiver skåret i forsænket relief. Lågen, der hænger i sine oprindelige gaffelformede hængsler, er udført efter samme grundskema,

men arkadens pilastre er skåret med et dukatmotiv og står på et postamentfelt. Lågen afsluttes af en håndliste med stiliseret æggestav og tandsnit. Stolen fremstår i det blanke træ med en smule blå og rødt. De to stole har muligvis tidligere stået i tårnrummet, hvor biskop Engelstoft 1861 nævner, at 'herskabsstolene tidligere har været', men oplysningen kan også omhandle de forrige stole.⁶⁶

Pengeblokken, fra 1900-tallet, måler 18,5×18,5 cm og er 60 cm høj. Den er udført af mørklakeret eg og opstillet ved indgangen fra våbenhuset.

Dørføj, udvendig, 1700-tallet, en rektangulær fløj, der er udført af syv planker og har lange jernhængsler dekoreret med bladornamentik. På ydersiden er en dørning og på indersiden en slå. Fløjen, der er malet støvet blå, er sat i våbenhusdøren.

Dørføj, indvendig (fig. 15), 1800-tallets første årtier(?), en rundbuet fløj af syv planker, der er boltet til to lange jernhængsler med spirformet ende. Mod våbenhuset er døren prydet af tre tværgående planker, de to nedre med svejfede ender, samt en rundbue med tandsnit; der er spor efter to yderligere, koblede rundbuer. Den støvblå fløj er indsat i døren mellem våbenhus og skib og indfattes af glatte gerigter og kronet af et topstykke med gesims.

Fig. 44. De lukkede stole (nr. 2 og 4) forrest i nordre stoleblok (s. 4825). Foto Arnold Mikkelsen 2017. – *Enclosed pews (nos. 2 and 4) at front of northern pew block.*

†*Dørfloj*, en rest af et ældre låsetøj fra en floj, der åbnede indad i kirken, er indmuret i den østre vange af døren mellem våbenhus og skib (jf. fig. 10). På vestvangen er tilsvarende to hængsler.

†*Pulpitur*, nævnt 1702 som værende nyopført 'neden i kirken' i forbindelse med en istandsættelse af kirken.⁹

Orgel (jf. fig. 45), 1855/56, med 4 stemmer, ét manual og pedal., bygget af P.U.F. Demant i samarbejde med sønnen Johan Andreas Demant, der opsatte orglet og spillede ved dets indvielse; skænket af Charlotte Malling på Hofmangave.⁶⁷ Disposition: Manual (C-c³): Gamba 8 Fod, Tectus 8 Fod, Principal 4 Fod, Flöite 4 Fod. Nyklassicistisk orgelfacade med trekantgavl, der fremstår i lysegrå bemaling med detaljer i okker og blå. Facadens piber, af tinlegering, er stumme, men har tidligere været klingende. Spillebordet er placeret ved orgelhusets søndre gavl. Orglets to oprindelige kassebælge er endnu bevaret; heraf fungerer den ene

som magasinbælg for den elektriske blæser. Det er opstillet på et samtidigt *orgelpulpitur*, der spænder over tårnrummets bredde og har opgang i det sydvestlige hjørne. Brystværnet har seks fyldingsfag og er malet i to gråtoner med detaljer i blå og okker.

Salmenummertavler (jf. fig.12), 85×67 cm, fire nyere tavler til hængenumbre; hvidmalede.

Præsterækketavler. 1) (Fig 46), o. 1760'erne, en sortmalet tavle i profileret ramme, 128×99 cm, der har indskrift i guldversaler og smykket af rosetter i hjørnerne 2) (Fig 47) o. 1841, som ovennævnte, 115×98 cm, men med malede rosetter i hjørnerne. 3) 2008, som nr. 1, 115×101 cm, med guldblomster i hjørnerne.

Mindetavle (fig. 48), 1884, over Niels Hofman. Af marmor, 57×54,5 cm, med indskrift i forsænkent antikva optrukket i guld. Tavlen blev sat af beboerne i Norup Sogn til minde om stamhusets stifter. Opsat i tårnrummet.

Fig. 45. Tårnrummet med orgelpulpitur fra o. 1855/56 (s. 4826). Foto Arnold Mikkelsen 2017. – Tower interior with organ gallery from c. 1855.